

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Επανάληψη*: Βιβλιογραφικές αναφορές και Βιβλιογραφικές παραπομπές

*Βλ. Εισαγωγή στην Ανθρωπογεωγραφία – Εργαστήριο-Ασκήσεις
<https://eclass.hua.gr/courses/GEO114/>

Δρ. Εβελίν Ντυρίε, μέλος Ε.ΔΙ.Π.
edurie@hua.gr

Ακαδημαϊκό έτος 2019/20

ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

- Στην παρούσα Παρουσίαση, γίνεται μια επανάληψη
 - περί βιβλιογραφικών παραπομπών και αναφορών,
 - περί συστημάτων βιβλιογραφικών παραπομπών και αναφορών και ειδικότερα, με έμφαση στη διάκριση μεταξύ του Harvard R.S. & Oxford R.S.
 - περί διαφοράς μεταξύ (υπο)σημειώσεων και βιβλιογραφικών παραπομπών τύπου Oxford R.S.
- υπό μορφή ερωτήσεων – απαντήσεων.

Υπενθύμιση: Ερωτήσεις – απαντήσεις – 1/6

■ Ποιά, η διαφορά μεταξύ βιβλιογραφικών αναφορών και βιβλιογραφικών παραπομπών ;

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές φανερώνουν τις πηγές που τεκμηριώνουν μια εργασία. Διαφέρουν στο πού, πώς, και πότε εμφανίζονται.

Οι βιβλιογραφικές **αναφορές**...

(**αναφέρουν πλήρως τα στοιχεία της πηγής**)

- αντιστοιχούν σε τεκμήρια και παρέχονται με όλα τα στοιχεία έκδοσης
- συγκεντρώνονται στο τέλος μιας εργασίας, κάτω από τον τίτλο «Βιβλιογραφία» ή ορθότερα «Βιβλιογραφικές αναφορές»,
- ταξινομούνται κατ' αλφαβητική σειρά του Επίθετου του (πρώτου) δημιουργού – στην περίπτωση πολλαπλών δημιουργών.

Οι βιβλιογραφικές **παραπομπές**... (**παραπέμπουν τον αναγνώστη στην πηγή**)

- τοποθετούνται σε αμεσότερη σχέση και «γειτνίαση» με το κείμενο ανά κεφάλαιο,
- δεν ταξινομούνται κάτω από έναν τίτλο.
- Η σειρά τους εξαρτάται μόνο από την ροή των ιδεών και την παραχώρηση στοιχείων όπως παρατίθενται στις προτάσεις από σας, **συντάκτη** της εργασίας.
- Αντιστοιχούν σε μια βιβλιογραφική αναφορά (σε μια εγγραφή στον βιβλ. κατάλογο/ στον κατάλογο βιβλ. Αναφορών), αλλά είναι συντομευμένες. 3

Υπενθύμιση: Ερωτήσεις – απαντήσεις – 2/6

- **Ποιός, ο λόγος ύπαρξης, αναγκαίας χρήσης των βιβλιογραφικών αναφορών και βιβλιογραφικών παραπομπών ;**

Εν συντομία: για την αναγκαία τεκμηρίωση των στοιχείων και ιδεών που διατυπώνω, και για το σεβασμό της πνευματικής / διανοητικής ιδιοκτησίας.

- **Μπορώ να επιλέξω και να χρησιμοποιήσω είτε βιβλιογραφικές αναφορές, είτε βιβλιογραφικές παραπομπές;**

ΌΧΙ ! Σε μια τελειωμένη γραπτή επιστημονική εργασία (έστω στο πλαίσιο απόκτησης τίτλου σπουδών), θα υπάρχει αναγκαστικά *στο τέλος της εργασίας* ένα τμήμα που θα φέρει τον τίτλο «βιβλιογραφία» ή «βιβλιογραφικές αναφορές».

Παράλληλα, σε αμεσότερη σχέση και «γειτνίαση» με το κείμενο ανά κεφάλαιο, θα βρίσκονται οι βιβλιογραφικές *παραπομπές*.

Γιατί; Οι βιβλιογραφικές *παραπομπές*, απαραίτητες εφόσον αποτελούν και στηρίγματα και δήλωση προέλευσης / πηγής των στοιχείων και των δικών μου ιδεών, είναι συντομευμένες.

Μόνο η βιβλιογραφική *αναφορά* στην οποία αντιστοιχεί η κάθε παραπομπή δίνει τα πλήρη στοιχεία έκδοσης του τεκμηρίου.

Προσοχή, η **βιβλιογραφική αναφορά**, συμπεριλαμβάνει τους αριθμούς σελ. αρχής και τέλους μιας μεμονωμένης ενότητας δείχνοντας την έκταση αυτής (όπως κεφάλαιο βιβλίου, άρθρου επιστημονικού περιοδικού), αλλά όχι τα σημεία που αξιοποιήσατε.

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 3/6

- **Αναφέρεστε στο «Σύστημα βιβλιογραφικών αναφορών [και παραπομπών]» Harvard Referencing System/ Style (Harvard RS). Υπάρχει άλλο;**

ΝΑΙ ! Πολλά. Το άλλο που έχετε γνωρίσει στο Τμήμα (μέσω προτεινόμενου βιβλίου-συγγράμματος του Α' εξ.) χαρακτηρίζεται συνήθως ως Oxford Referencing System / Style (Oxford RS).

- **Πώς τα διακρίνω;**

➤ Στις βιβλιογραφικές αναφορές,

- το Oxford RS αναγνωρίζεται εύκολα από τη σειρά παράθεσης των στοιχείων του δημιουργού και της έκδοσης: είναι συντεταγμένα σαν να απαντούν στις τρεις βασικές ερωτήσεις στην συγκεκριμένη σειρά:

Ποιός είναι ο δημιουργός του τεκμηρίου; Τί είναι το τεκμήριο; Πότε δημοσιεύθηκε;

Ονοματεπώνυμο δημιουργού, **τίτλος** τεκμηρίου, **χρονολογία** δημοσίευσης.

- Το Harvard RS έχει άλλη σειρά (Θα λέγαμε ότι, ως νεότερο, δίνει προτεραιότητα στο Πότε, αντί στο τι):

Ποιός είναι ο δημιουργός του τεκμηρίου; Πότε κοινοποίησε [αυτά που είχε να «πει»]; Τί είναι το τεκμήριο;

Ονοματεπώνυμο δημιουργού, **χρονολογία** δημοσίευσης, **τίτλος** τεκμηρίου.
(συνεχίζεται στην επόμενη διαφάνεια)

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 4/6

■ **Harvard RS και Oxford RS ; Πώς τα διακρίνω;** (Συνέχεια)

➤ Όσον αφορά στις βιβλιογραφικές παραπομπές,

- στο **Oxford RS**, στο σημείο όπου χωρά παραπομπή στο σώμα του κειμένου, εμφανίζεται **δείκτης/εκθέτης (αριθμητικός) που παραπέμπει σε αντίστοιχη απαριθμημένη υποσημείωση** στο υποσέλιδο ή στο τέλος κεφαλαίου. (Με λογισμικό διαχείρισης κειμένου, από το μενού επιλέγετε Εισαγωγή > Υποσημείωση. Με την εντολή εισαγωγής, δημιουργούνται συγχρόνως ο δείκτης και το αντίστοιχο πεδίο στο υποσέλιδο ή στο τέλος του αρχείου.)
- στο **Harvard RS**, η παραπομπή τοποθετείται **μέσα στο σώμα του κειμένου, εντός παρενθέσεων**, και ειδικότερα, για να μην εμποδισθεί η κατανόηση, στο τέλος της πρότασης ή του μέρους του συντακτικού όπου αξιοποιείται το τεκμήριο στο οποίο γίνεται απαραίτητα η παραπομπή.

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 5/6

- **Υπάρχει ουσιαστική διαφορά μεταξύ (υπο)σημειώσεων & παραπομπών; ΝΑΙ !**

Οι **σημειώσεις** (στο τέλος ενός κεφαλαίου βιβλίου, πιο σπάνια στο τέλος ενός άρθρου, κάτω από τον τίτλο «σημειώσεις») ή **υποσημειώσεις** (σημειώσεις σε ειδικό πεδίο κάτω από το κείμενο της σελίδας – υποσέλιδο) περιέχουν σχολιασμό, που συμπληρώνει το κύριο κείμενο αλλά δεν είναι απαραίτητο για την κατανόησή του.

Μπορεί να περιέχουν και βιβλιογραφικές παραπομπές (ή/και αναφορές όταν ο συντάκτης συμβουλεύεται τον αναγνώστη για πρόσθετη ανάγνωση).

Με την επιλογή του Oxford RS, ο συντάκτης θα έχει την ευκαιρία να συνδυάσει το σύνηθες περιεχόμενο των σημειώσεων με τις βιβλιογραφικές *παραπομπές*. Επίσης, θα έχει την ευκαιρία να σχολιάσει τις πηγές του, δηλ. τις βιβλιογραφικές παραπομπές.

Ο δε Harvard RS, που χαρακτηρίζεται (και επιλέγεται) για την συντομία του, συνδυάζεται με τρόπο γραφής που θα αποφύγει τις σημειώσεις. Αν είναι εντελώς απαραίτητες θα εισαχθούν με την ειδική εντολή του προγράμματος Διαχείρισης κειμένου ως δείκτες στο κείμενο με αντίστοιχο αριθμό στο υποσέλιδο ή στο τέλος του κειμένου (και μόνο σε αυτήν την περίπτωση κάτω από τον τίτλο «σημειώσεις»). -

Ερωτήσεις – απαντήσεις – 6/6

- **Από πού ξεκινώ; Από τις βιβλιογραφικές αναφορές ή τις παραπομπές;**

Πάντα αρχίζετε να αναγράφετε σε ειδικό αρχείο τα πλήρη στοιχεία των τεκμηρίων όσο ακόμα τα συμβουλευέσθε, όπως απαιτείται για βιβλιογραφικές αναφορές.

- **Επιλέγω ελεύθερα μεταξύ Βιβλιογραφίας ή καταλόγου βιβλιογραφικών αναφορών;**

Ορθά διακρίνετε διαφορά μεταξύ των δύο.

- Εάν θα αναφέρετε **όσα τεκμήρια συμβουλευθήκατε και σας ήταν χρήσιμα**, ανεξάρτητα εάν παραπέμπετε σε αυτά ή όχι, θα ονομάσετε τον κατάλογο τεκμηρίων «**Βιβλιογραφία**».
- Εάν θα αναφέρετε **μόνο όσα τεκμήρια στα οποία παραπέμπετε**, θα ονομάσετε τον κατάλογο τεκμηρίων «**Βιβλιογραφικές αναφορές**» ή «Κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών».
- Ο επιβλέπων ή παραλήπτης της εργασίας σας ορίζει τί θα κάνετε. Εάν δεν είναι αποσαφηνισμένο, ρωτήστε.

☞ Η διάκριση μεταξύ βιβλιογραφίας και βιβλιογραφικών αναφορών δεν συσχετίζεται με την επιλογή του Oxford RS ή του Harvard RS.